

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Psykolog

Klager

FER sak: 07/17K

Dato: 28.11.2017

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 07/17

Fagetisk råd i Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 15.02.17 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 27.11.17.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer:

Svanhild Mellingen, Gry Lill Hamre, Roar Solholm, Rolf Eriksen, Lisa Stokkeland.

Vedtak: 5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

BAKGRUNN FOR KLAGEN

Klagen er med bakgrunn i innklaget psykolog sin rolle som sakkyndig psykolog i samband med utredning av tre barns omsorgsbehov, og vurdering av klager og hennes manns omsorgskompetanse.

Klagen er på 13 sider og inneholder totalt 11 vedlegg som inneholder sakspapirer til fylkesnemnda, uttalelse fra yrkesetisk råd FO, sakkyndig utredningsrapport, sakkyndig rapport for tingretten, tilsvarende til fylkesnemnden, prosesskriv og begjæring til tingretten, bekreftelse fra barnehage, epost i forhold til habilitet, tilsynssak fra fylkesmannen, klage på saksbehandlere ved barnevernstjenesten og epost som antyder at innklaget psykolog tidligere har konkludert uten at habiliteten har vært vurdert.

Saksgang

15.02.17 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem P.P.

29.05.17	FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
13.06.17	Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP).
02.08.17	FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
04.08.17	Redegjørelsen ble sent til klager med anmodning om innen to uker å kommentere innklagedes redegjørelse.
15.08.17	FER mottok kommentar fra klager.
17.08.17	Kommentar fra klager ble sendt innklagede psykolog med to ukers frist til å komme med sluttkommentarer.
28.08.17	FER mottok sluttkommentar fra innklagede psykolog.
30.08.17	Innklagedes sluttkommentarer ble sendt til klager til orientering.
27.11.17	FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

i) Klagers brev til FER

I sitt første brev til FER viser klager til psykologens oppdrag som sakkyndig psykolog for barnevernstjenesten. Klagen er omfattende og inneholder følgende punkter:

1. Den sakkyndige rapporten bygger på vurderinger fra fagpersoner som ikke hadde møtt foreldrene.
2. Det ble ikke gjennomført samspillsobservasjoner i familien eller samtaler med foreldrene slik mandatet fra fylkesnemnda beskrev skulle skje.
3. Saken var manglende belyst fra barnevernstjenestens side.
4. Innklaget psykologs manglende habilitet var blitt adressert, men ikke besvart.
5. Ett av barna var blitt hentet ut fra skoletime for samtale med innklaget psykolog uten at foreldrene på forhånd var blitt involvert og uten at barnet fikk mulighet for å ta med seg en tillitsperson. Observasjon i barnehagen av et av barna ble gjort uten at foreldrene på forhånd var blitt informert eller hadde gitt samtykke.
6. Barnet erfarte å bli utsatt for utilbørlig press og trusler om ikke å få gå tilbake til timen hvis hun ikke etterkom kravene fra innklaget psykolog. Bruk av ledende spørsmål ble benyttet som gjorde at barnet opplevde press og lojalitetskonflikt vis a vis foreldrene.
7. Den sakkyndige rapporten inneholder mange uriktige beskrivelser og vurderinger med bakgrunn i manglende kontakt med foreldre og barn.
8. Rapporten inneholder påstander om framtidig omsorgssvikt (4-5 år fram i tid) som ikke er tilstrekkelig redegjort for og saklig begrunnet.
9. Psykologens fravikelse av fylkesnemndas mandat undergraver vurderinger og konklusjoner i den sakkyndige rapporten.

ii) Relevante punkter i ”Etiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP)

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 29.05.17 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv,

konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Informert samtykke og valgfrihet

Psykologen gjør informert samtykke mulig gjennom å informere klienten om planlagte tiltak, og drøfter kontinuerlig sine handlinger og de sannsynlige følgene av disse, slik at klienten har et grunnlag for å velge om han/hun vil delta eller ikke.

Hvis en klient er mindreårig eller underlagt verge/formynder, innhentes informert samtykke under tilbørlig hensyntagen til de berørte personers selvstendighet.

Selvbestemmelse

Psykologen sørger for å ivareta maksimal autonomi og selvbestemmelse for klienten, inkludert retten til å gå inn i og til å avslutte den profesjonelle relasjonen. I arbeid med barn, personer underlagt lovhjemlet tvang eller i pressede akutte situasjoner kan, under hensyntagen til gjeldende lovgivning, frivillighetsprinsippet fravikes, men en samarbeidsrelasjon tilstrebes også her.

FER ba psykologen redegjøre for og drøfte i forhold de nevnte prinsippene når det gjelder punktene:2, 4, 5 og 6.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide.

Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver.

Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Kompetanse og kompetanseutvikling

Psykologen arbeider i overensstemmelse med vitenskapelige prinsipper og underbygget erfaring og ivaretar en kontinuerlig profesjonell utvikling. Psykologen skaffer seg kunnskap om den vitenskapelige og yrkesmessige utviklingen innenfor sitt arbeidsområde.

Kompetansebegrensninger

Psykologen praktiserer innenfor de grensene for sin kompetanse som følger av utdanning, trening, erfaring og personlig styrke og begrensning, og søker profesjonell hjelp og støtte i vanskelige situasjoner.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Begrensninger i rammebetingelsene

Psykologen er oppmerksom på hvordan samfunnsmessige og arbeidsmessige betingelser kan fremme eller hemme hensiktsmessig bruk av hans/hennes kompetanse og metoder.

FER ba psykologen spesielt redegjøre og reflektere over II.2 Kompetanse i forhold til punktene: 1, 2, 6, 7 og 8.

II. 3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i.

Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Ansvar

Psykologen tar selvstendig ansvar for kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, men er samtidig klar over at han/hun av andre oppleves som representant for sin yrkesgruppe.

Unngåelse av misbruk/skade

Psykologen tilstreber å unngå at psykologisk kunnskap eller praksis blir misbrukt, og tar ansvar for at skade som er uunngåelig og som kan forutses blir gjort så liten som mulig.

Psykologen deltar ikke i aktivitet som sikter mot at man med fysiske eller psykiske tvangsmidler (indoktrinering, «hjernevask», tortur) - eller med trussel om slike tvangsmidler: Tvinger noen til å gi opplysninger eller innrømmelser

Presser noen til å avsløre, fornekte eller endre eget eller andres livssyn, politiske, religiøse eller etiske overbevisninger og forsøker aktivt å hindre at psykologisk kunnskap blir anvendt i slike aktiviteter.

Håndtering av etiske dilemmaer

Psykologen erkjenner at fagetiske dilemmaer forekommer, og at det er psykologens ansvar å klargjøre slike dilemmaer og rådføre seg med kolleger og/eller den nasjonale foreningen og å informere relevante andre om de kravene som de etiske prinsippene stiller.

Kontinuitet i tjenester

Hvis psykologen har påtatt seg det profesjonelle ansvaret for et tiltak og påbegynt dette, treffer han/hun såvidt mulig en tilfredsstillende avtale med klienten om tiltakets avslutning eller viderehenviser til annen kompetent person før ansvaret oppgis.

FER ba psykologen redegjøre og reflektere i forhold til prinsipp II.3 og punktene: 5 og 6.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet.

Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

I forhold til prinsipp II.4 Integritet ba vi psykologen redegjøre og reflektere over punkt 2.

iii) Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse beskriver innklagede at informantene i en utredning kan være med å opplyse en sak selv om de ikke har møtt partene personlig.

Deretter gjentar innklagede psykolog hva hun faktisk har gjort for å komme i kontakt med både mor og far. Bakgrunnen for oppnevning av fylkesnemnden skjedde med bakgrunn i at barnevernstjenesten ikke hadde kommet i posisjon og at en ønsket å få saken belyst ytterligere. Hun mener også at hun besvarte spørsmålene om habilitet så godt hun kunne og at dette ble formidlet til foreldrene. Psykologen orienterte fylkesnemndsleder om at foreldrene ikke ønsket kontakt og at undersøkelsen skulle fortsette med skole- og barnehagebesøk.

Psykologen kan ikke huske om barna her ble tilbudt å ha med seg en tillitsperson under samtalen, hun pleier å snakke med barna aleine, men spør alltid om de vil ha noen med seg.

Psykologen mener det ikke var snakk om press eller trusler i samtalen med barnet, og at samtalen med barnet forløp greit uten ubehag. Det ble gjort en vurdering om å kontakte foreldrene på SMS eller via deres advokat, men dette ble ikke vurdert som hensiktsmessig og psykologen mener at dette kunne avstedkommet ytterligere overlast og ubehag for barna. Det opprinnelige mandatet ble ikke oppfylt, men etter samtale med fylkesnemndsleder ble det bestemt at hun skulle utrede så godt som mulig, selv om foreldrene ikke ønsket kontakt med henne. Psykologen går gjennom de etiske problemstillingene som den manglende kontakten med foreldrene resulterte i. Hun redegjør også for de begrensingene den manglende kontakten med foreldrene hadde for rapporten. Habiliteten ble ifølge psykologen grundig vurdert, men en sykemelding var og med på å utsette oppstarten i saken.

iv) Klagers kommentarer på innklagedes redegjørelse.

Som svar på redegjørelsen skriver klager at hun først vil rette fokuset på «Veiledende retningslinjer for sakkyndig arbeid i barnevernssaker for barneverntjenesten, fylkesnemnda og domstolen» pkt. 3.3.2. og at sakkyndiges tilnærming opplevdes å være stikk og strid med disse retningslinjene.

Hun tar deretter for seg punkt for punkt fra den opprinnelige klagen og kommenterer og utdyper svaret fra innklaget psykolog.

Vedlagt kommentaren følger epost til advokat, artikler om saken fra lokalavis, brev fra barnevernstjenesten og begjæring om innsyn – utsettelse av hovedforhandling fra advokat.

v) Sluttkommentarer fra innklagede

I sine sluttkommentarer skriver innklagede at hun har innhentet informasjon etter beste evne og at en utredning ikke kan ha samme krav til dokumentasjon som en etterforskning. I den grad hun har mottatt motstridende opplysninger, så har det i noen grad latt seg avklare i ettertid. Hun sier også at det vanskelig for sakkyndig å undersøke den informasjonen hun har mottatt fra barnevern, skole og barnehage. I det store og hele har hun tillit til at opplysningene som er gitt er for å støtte utredningen og barna i saken. Hun gir også uttrykk for at hun søker en mest mulig objektiv tilnærming.

Spørsmålet om habilitet kom til å forsinke oppstart i saken, og hun avtalte å starte opp arbeidet utpå høsten. Hun erkjenner og at slik situasjonen utviklet seg med hensyn til manglende kontakt med foreldrene, så kunne en komme til at arbeidet måtte stoppes. Tidsangivelsene rundt inngåelse av avtaler kan hun ikke gjenkalle i detalj, og hun tolket manglende avtale med foreldrene som uvilje og at de ikke ønsket å treffe psykologen. I sitt svar erkjenner hun at manglende habilitetsvurdering kan ha utsatt oppstart i saken.

FERs vurdering og konklusjon

FER har vurdert følgende punkter i EPNP.

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet.

Det ble ikke gjennomført samspillsobservasjon eller samtaler med foreldrene slik mandatet beskrev skulle skje. Innklaget psykolog sier at dette ikke lot seg gjøre, men erkjenner at manglende habilitetsvurdering var med å påvirke at samtaler med foreldrene ikke lot seg gjennomføre. Når så habilitetsvurderingen endelig forelå, valgte psykologen allikevel ikke å prioritere å møte foreldrene for gjennomføring av samtaler og observasjon innen tidsfristen. Psykologen valgte da å basere den sakkyndige rapporten på intervju av eldste barnet og samtaler med personer i barnevernstjeneste, skole og barnehage som ikke hadde førstehåndskjennskap til foreldrene.

Det er FER sin vurdering at psykologen i for liten grad har bidratt til samtykke fra foreldrene til å innhente samtykke for observasjon i skole og barnehage. Psykologen burde også prioritert samtale med foreldre og observasjon i barnas hjem. Hun burde når hun så at tidsfristen ble for kort til gjennomføring av viktig informasjonsinnhenting, bedt om utvidelse av frist, eller trukket seg. FER vurderer dette som brudd på EPNP.

II.2 Kompetanse, Metodebegrensninger.

FER har forståelse for at det er vanskelig å gjennomføre en sakkyndig utredning når en ikke får kontakt med foreldrene, og dette er en situasjon som stiller store krav til etisk årvåkenhet. FER vurderer det positivt at psykologen drøftet situasjonen med leder av fylkesnemnden. Disse rammebetingelsene for arbeidet burde imidlertid gi grunnlag for en nærmere etisk refleksjon. Rapporten har i ettertid fått påpekt betydelige mangler som kunne vært unngått dersom det opprinnelige mandatet hadde vært fulgt, men FER finner ikke dette tilstrekkelig opplyst for å vurdere om det er brudd på EPNP.

II.3 Ansvar, Unngåelse av misbruk/skade.

Innklagete psykolog argumenterer for at hensynet til barna var hovedgrunnen til at hun fortsatte arbeidet trass i manglende dialog med foreldrene og innhenting av samtykke. FER mener at innklagete psykolog ved sin handlemåte kan ha satt barna i en vanskelig lojalitetssituasjon i relasjon til foreldrene. FER vurderer at dette er et brudd på EPNP.

II.4 Integritet.

Psykologen har i all hovedsak støttet seg til ensidige beskrivelser av foreldrene, noe FER forstår kan bidra til at psykologen oppfattes som partisk fra foreldrenes side. FER anser det som viktig at psykologer redegjør for de nødvendige forbehold dette krever, men vurderer at det i denne saken ikke er tilstrekkelig grunnlag for å gi brudd.

Psykologer har et selvstendig ansvar for at rammebetingelsene er tilstede for at oppdrag kan gjennomføres på en faglig og etisk forsvarlig måte. FER vurderer at psykologen i dette oppdraget kunne ha gjort mer for å sørge for dette, og at noen av de overnevnte problemstillingene med dette kunne vært unngått.

Vedtak: **5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget**

psykolog gis kollegial veiledning.

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Tove Beate Pedersen, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard